

Vastaanottaja:

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallitus

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Viite: Aluevaltuutettu Matti Kuittisen 13.11.2022 laatima ja 18 aluevaltuutetun allekirjoittama valtuustoaloite Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle.

Aluevaltuutettu Matti Kuittinen on valtuustoaloitteellaan vaatinut konkreettisia toimia maalaiskuntien lääkäri- ja hoitajatilanteen parantamiseksi. Aloitteella halutaan viipymättä tietää, miten digitaalisia keinoja hyödynnetään käytännössä lääkärivajeen paikkaamiseksi perusterveydenhuollossa ja mitä valmiita digitaalisia perusterveydenhuollon etäpalvelutoimintamalleja on jo olemassa, kun hyvinvointialue aloittaa työnsä 1.1.2023? Tämän lisäksi valtuustoaloitteella halutaan selvitys mihin rekrytointitoimiin niin kotimaassa kuin kansainvälisesti Pohjois- Karjalan hyvinvointialue on ryhtynyt ja aikoo ryhtyä soteammattilaisten saatavuuden turvaamiseksi.

Vastauksenamme kohdittain eriteltynä toteamme seuraavaa:

Siun soten terveys- ja sairaanhoitopalvelut kiittää aluevaltuutettu Matti Kuittista laatimastaan aloitteesta.

Valtiovarainministeriö on digitalisaation määritelmässään kuvannut digitalisaation olevan sekä toimintatapojen uudistamista, sisäisten prosessien digitalisointia, että palveluiden sähköistämistä. Olennaisina tekijöinä on kuvattu myös käyttäjälähtöisyys ja hallinnon kehittäminen asiakkaan näkökulmasta.

Pohjois-Karjalassa viime vuosina toimintatapoja on uudistettu merkittävästi pyrkien asiakaslähtöisesti ratkaisemaan mahdollisuuksien mukaisesti ongelma jo ensi kontaktissa, hoidon tarpeen arvion yhteydessä, hyödyntäen esim. etäyhteyksin toimivan lääkärin konsultaatiomahdollisuuksia. Hallintoa ja toimintaa on pyritty kehittämään tietoisesti pyrkien hyödyntämään aiempaa enemmän myös sähköisiä palvelukanavia. Etälääkäritoimintaa tukemaan neuvoteltiin Siun sotessa Suomen ensimmäinen paikallinen virka- ja työehtosopimus etälääkäripalveluista perusterveydenhuollossa keväällä 2021, ja sopimus on kokeiluvaiheen jälkeen nyt toistaiseksi voimassa. Tämä mahdollistaa etälääkärinä toimimisen myös virkasuhteessa.

Pohjois-Karjalassa on jo hyödynnetty sähköisen ajanvarauksen mahdollisuutta terveydenhuollon ammattihenkilön vastaanotolle, erilaisia oirearvio-kyselyitä (Omaolo) ja tietoa, tukea sekä ohjeistusta sisältäviä sivustokokonaisuuksia (Terveyskylä.fi). Siun soten verkkosivustoilla on myös tietoa asiakkaille sekä potilaille sekä ohjaus terveys- ja potilasyhdistysten sivustoille.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat osa perusterveydenhuollon palveluita ja palveluja käyttää vuosittain 10 000 pohjoiskarjalaista. Etäpalveluina tarjotaan sairaanhoitajien, psykologien ja lääkäreiden vastaanottoja ja ryhmämuotoisia hoitoja. COVID19-pandemian

aikana jo varhain keväällä 2020 aloitettujen etäpalveluiden ansiosta mielenterveys- ja päihdepalveluissa ei kertynyt lainkaan hoitovelkaa. Vuonna 2020 peruutettuja käynntejä oli 800 kpl vähemmän kuin v.2019. Enimmillään käynneistä toteutui COVID19 -pandemian aikana 60 % etänä. Tällä hetkellä palveluistamme n. 30 % toteutuu etäpalveluina. Lääkäripalveluista 75 % toteutuu etäpalveluna.

Joustavat etäpalvelut ovat mahdollistaneet merkittävästi paremman lääkärirekytoinnin varsin haastavassa psykiatritilanteessa. Vakituksisesti toimivia lääkäripalveluja toteutetaan tällä hetkellä mm. Rovaniemeltä, Kiuruvedeltä, Helsingistä ja Kuopiosta. Henkilökunta on kokenut etätyömahdollisuuden työhyvinvointia parantavana. Etätyö vähentää myös tilatarvetta, matkakuluja ja työmatkoilla tapahtuvien työtapaturmien mahdollisuutta.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut toteuttivat syksyllä yhdessä Aalto-yliopiston kanssa asiakkaille kyselytutkimuksen. Kyselyyn vastasi 438 mielenterveys- ja päihdepalveluiden asiakasta, joista yli 60 % oli käyttänyt ko. etäpalveluita pääosin älypuhelimella. Useimmin hyödyllisiksi koetut etäpalvelut olivat 1. Etävastaanotot puhelimitse, 2. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden hoidon tietojen katselu Omakannasta, 3. Hoitokoordinaattorin puhelinnumero, 4. Etävastaanotto videovälitteisesti. Videovastaanotto sai heikomman arvosanan teknisestä toimivuudesta, mutta hieman parempia arvioita muista hoitokäynnin laatua kuvaavista väittämistä.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa tavoitteena on lisätä matalan kynnyksen palveluita ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden saavutettavuutta koko maakunnan alueella lisäämällä ensilinjan hoitokoordinaattoritoimintaa puhelin- ja digipalveluissa. Tämän lisäksi hoitoprosessia tehostetaan käynnistämällä yhtäjaksoisesti toimivia ryhmämuotoisia oireenhallintakursseja ja koulutuksellisia terapioida, jotka toimisivat niin ikään pääosin digitaalisesti palvelun myös koko maakuntaa.

Siun sotessa on käynnistetty vuoden 2022 aikana digitaalisen sote-keskuksen suunnittelu. Digitaalisen sote-keskuksen tavoitteena on tarjota Pohjois-Karjalan asukkaille nykyaikainen ja olemassa olevia toimintoja täydentävä sähköinen palvelukanava, jonka kautta on mahdollista hakeutua kaikkiin Siun soten palveluihin. Keskuksen toiminnan suunnittelussa ja käynnistyksessä kiinnitetään erityistä huomiota saumattoman yhteistyön rakentamiseen nykyisten lähipalvelujen kanssa.

Keskuksen toiminnan aloituksessa voidaan tunnistaa kaksi vaihetta: keskuksen käynnistys moniammatillisena keskitettynä palveluna Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen rahoituksen tukemana ja kehittämissyksikön alaisena vuonna 2023 sekä toiminnan jatkokehittäminen ja vakiinnuttaminen hyvinvointialueen omalla rahoituksella osana palvelutuotannon organisaatiota mahdollisten muutosten jälkeisessä organisaatorakenteessa vuodesta 2024 alkaen. Keskuksen toiminnalla ei pyritä korvaamaan lähipalveluita, mutta sillä on mahdollisuus vähentää niihin kohdistuvaa kuormitusta ja täten parantaa lähipalvelujen saatavuutta.

Keskuksen palveluja tulevat olemaan mm. hoidontarpeen arviointi ja sähköiset oirearviot, eri ammattilaisten etävastaanotot sekä palveluihin liittyvä neuvonta ja ohjaus. Vuoden 2022 aikana käynnistettyjä toimenpiteitä keskuksen suunnittelun lisäksi ovat olleet keskuksen henkilöstön ensimmäisten rekrytointien toteutus, toimintamallien ja tilojen valmistelu, lähipalveluyksiköiden kanssa tehty integraation pohjustaminen sekä ICT-yksikön kanssa tehty

järjestelmien valmistelu. Vuoden 2023 alussa keskus tulee käyttämään palvelutuotannossa sähköisenä kanavana kansallista Omaolo-palvelua. Tämän palvelun käytön kautta saadaan arvokasta kokemusta keskitetyn palvelun toimintamallin operoinnista.

Koska Siun sotessa on tunnistettu tarve myös merkittävästi nykyistä laajemmille ja monipuolisemmille sähköisen palvelun kanaville, Siun sote on käynnistänyt aluehallituksen syksyllä 2022 tekemän päätöksen mukaisesti uuden sähköisten sosiaali- ja terveyspalvelujen alustan hankinnan suunnittelun. Hankinnan tavoitteena on mahdollistaa sähköisten palvelukanavien monialainen hyödyntäminen niin uudessa digitaalisessa sote-keskuksessa kuin muissa relevanteissa Siun soten palveluissa.

Hankinnan valmistelun toimenpiteenä Siun sote on käynyt marras- ja joulukuun 2022 aikana markkinavuoropuhelua tunnistettujen tarpeiden mukaisia ratkaisuja tarjoavien yritysten kanssa. Hankinnan etenemisestä päätetään vuoden 2023 alussa mm. markkinavuoropuhelussa saatujen tietojen ja Siun soten saaman Suomen kestävän kasvun ohjelman valtionavustuspäätöksen perusteella.

Pohjois- Karjalan hyvinvointialue jatkaa hyvää yhteistyötä paikallisten oppilaitosten kanssa, joissa yhteistyössä Siun soten kanssa alueen tarpeisiin on aloitettu ja lisätty niiden terveydenhuollon kannalta kriittisten ammattiryhmien koulutusta, joista alueella on suuri tarve lakisääteisten terveydenhuollon palveluiden turvaamiseksi. Yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa on käynnistetty syksyllä 2021 Logopedian koulutusohjelma, mikä helpottaa maakunnan kroonista puheterapiapulaa jo ensi keväänä, kun opiskelijayhteistyö harjoittelujen myötä käynnistyy. Ensimmäiset puheterapeutit valmistuvat ohjelmasta vuonna 2026 ja oletusarvo pitkän opiskelun ja hyvän oppilaitos-työnantajayhteistyön kautta sille, että osaajia saadaan jäämään maakuntaan, on hyvä.

Siun sote on yhteistyössä Riverian kanssa kehittänyt hammashoitajakoulutusta liittyen huonoon hammashoitajien saatavuuteen. Ensimmäinen ryhmä on valmistunut keväällä 2022, toinen ryhmä on aloittanut opiskelut, kolmas ryhmä on suunniteltu lähitulevaisuuteen. Tämä on osaltaan jo nyt parantanut hammashoitajien rekrytointitilannetta.

Yhteistyössä Karelia ammattikorkeakoulun kanssa käynnistyy syksyllä 2023 toimintaterapeutti amk -koulutusohjelma Joensuussa, joka helpottaa toimintaterapiapalveluiden saatavuutta niin lasten toimintaterapian kuin ikäihmisten kotikuntoutuksen osalta. Koulutusohjelmaan otetaan 25 monimuoto-opiskelijaa puolivuositain. Harjoitusjaksot ja koulutuksen sisältöä suunnitellaan yhteistyössä Siun soten ammattilaisten kanssa.

Sote henkilöstön riittävyyden turvaamisesta vastaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa Siun soten rekrytointiyksikkö, jonka toiminta keskittyy monikanavaiseen rekrytointimarkkinointiin. Pääasialliset tiedonsaantikanavat työnhakijoilla on ollut TE-toimiston ja Siun soten julkiset verkkosivut. Näillä sivuilla on julkaistu aina samat ilmoitukset, ellei kyseessä ole ollut sisäinen haku. Lääkäreiden työpaikkailmoituksia on julkaistu TE-toimiston ja Siun soten julkisilla verkkosivuilla 129 kpl. Muiden Sote-ammattilaisten työpaikkoilmoituksia on julkaistu 1516 kpl. Lääkäreiden rekrytointia on vahvistettu vuodesta 2020 alkaen ylilääkärin työpanoksella, mikä on koettu hyvänä täydentävänä roolina osana rekrytointia tukemaan mm. ylilääkäreiden työtä.

Työpaikkailmoituksia on julkaistu myös seuraavilla sähköisillä työnhakusivustoilla: Kuntarekry, rekrytointi.com, Oikotie, Tuudo, Monster, Inteed, Jobiili ja Duunitori.

Printtimediat pitävät paikkaansa edelleen tiettyjen asiantuntija-ammattien ilmoituskanavina. Siun soten työpaikkailmoituksia on julkaistu seuraavissa painetuissa lehdissä: Karjalainen, Psykologi lehti, Talentia, Tehy, Super, Ruotsin- Suomalaisten lehti, Lääkärilehti, Mediuutiset, Helsingin sanomat, Itä-Savo, Savon Sanomat, Pogostan Sanomat ja Etelä-Savo.

Työpaikkailmoituksia on julkaistu myös seuraavissa verkkolehdistä: Helsingin sanomat, Karjalainen, Mediuutiset ja Lääkärilehti. Sähköiset ilmoitukset saavuttavat huomattavasti paremmin näkyvyyttä, kuin perinteisessä printtimediassa julkaistut ilmoitukset. Työpaikkailmoituksia ja Siun soten mainoksia on julkaistu seuraavissa sähköisissä kanavissa varsinaisten työnhakusivustojen lisäksi: Terveysportti, kandiseurojen julkaisut (kuolo (Kuopio), taslo (Tartto), rislo (Riika)), 10-näytöt (tori, Tokmanni, kävelykatu, kirjasto, rautatieasema) ja linja-autojen näytöt.

Sosiaalinen media on tällä hetkellä käytetyin media, jossa Siun soten työpaikkoja julkaistaan. Siun soten rekryllä on aktiivisesti käytössä tilit seuraavissa sosiaalisen median kanavissa: Facebook, Instagram, TikTok, LinkedIn ja Youtube. Kertaalleen teimme mainoskampanjan myös Spotifyssä.

Suurimmat kampanjat vuonna 2022, joilla haettiin näkyvyyttä, olivat: Autolla duuniin, Kesärekry kesätyöntekijöiden saamiseksi, Sarastian muutos, Huippuhenkilöstö, kaksi kertaa keskitetyt haut terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialueelle (omansa hoitajille ja lääkäreille) sekä kerran ikäihmisten toimialueelle.

Organisaationa Siun sotella ei ole vielä riittävän laajaa tunnettuutta, mikä tuli esille ulkopuolisella toimijalla teetetyllä työnantajamielikuvatutkimuksella. Siun soten rekrytointiyksikkö on ollut mukana laajalti eri tapahtumissa rekrytoimassa opiskelijoita ja jo valmiita sote-ammattilaisia sekä tuomassa Siun sotea tutuksi työnantajana. Merkittäviä tapahtumia ovat esimerkiksi Itä-Suomen lääketiedepäivät Kuopio, Kunta etsii lääkäriä Turku, Tampere ja Kuopio syksy tapahtumat, Joen yö sekä Ukraina päivä. Rekrytointiyksikkö on aktiivisesti mukana eri myös maakunnallisilla rekrytointikiertueilla mm. eri oppilaitoksissa.

Lääketieteen opiskelijoiden kanssa järjestetään aktiivisesti eri tapaamisia. Tällaisia ovat esimerkiksi tapaamiset lääketieteen opiskelijoiden kanssa, Amanuenssien kahvit heinäkuussa, Kesäkandi illanvietot kesä ja heinäkuu, Kandiditapaaminen Riikassa Latviassa sekä Tartossa Virossa. Ennakoivan rekrytoinnin näkökulmasta yhteistyö alan oppilaitosten kanssa on ehdottoman tärkeää. Vuonna 2022 on vierailtu seuraavissa oppilaitoksissa tapaamassa opiskelijoita: Puheterapeutti- sekä psykologiopiskelijoiden tapaaminen Itä-Suomen yliopistolla, Suuhygienistiopiskelijoiden tapaaminen Savonia AMK:lla, sairaanhoitaja-, fysioterapeutti-, sosionomi- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden tapaaminen Karelialla kaksi kertaa vuodessa.

Rekrytointiyksikkö on järjestänyt lisäksi opiskelijoiden kanssa aulatreffit kerran kuussa Karelialla ja Riveriällä. Itä-Suomen yliopiston lääketieteen opiskelijoiden kandi-iltoja on erikseen järjestetty Kuopiossa. Eläinlääketieteen kandi- etätapahtumia on järjestetty yhdessä ympäristöterveydenhuollon kanssa Tartossa, Riikassa ja Helsingissä.

Rekrytointiyksikkö on yhteydessä kuluvan vuoden aikana noin 600 avoimen hakemuksen jättäneeseen työnhakijaan ja organisoii kesänuorten työllistämisen sekä nuorten TET-harjoittelut.

Nykytilaan että tulevaisuuden parempien, alueen väestön tarpeita vastaavien sosiaali- ja terveydenhuollon rakentamisen pohjaksi tarvitaan huolellisesti valmisteltu hyvinvointialueen palvelustrategia ja palvelutuotantosuunnitelma, johon hyvinvointijohtaja on viranhaltijapäätöksellä 19.12.2022 /§4/2022 nimennyt erilliset valmistelutyöryhmät. Työ on määrä käynnistyä vuoden 2023 alussa valmistuen kesäkuussa 2023. Sekä palvelustrategia, että sen toimeenpano konkreettisia palvelutuotantosuunnitelmaa tulee vahvasti perustumaan eri digitaalisiin ratkaisuihin alueellisen tasapainoisen, väestön muuttuviin tarpeisiin vastaavan sotekeskuksen rakentamiseksi. Palvelut voivat tulevaisuudessa olla lähellä monin eri tavoin. Digitalisaation edistäminen ja kehittäminen on tapahtunut hyvin pitkälle hankerahoituksen varassa. Digitalisaatio edellyttää investointeja ja tämä olisi erittäin tärkeä huomioida hyvinvointialueen rahoituksesta päätettäessä varmistaen muutoksen pysyvyys.

Kunnioitavasti

Joensuussa, 15.1.2023

Susanna Wilén
Va. toimialuejohtaja
Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen johto
Siun sote